

ТАКРИЗ

ба автореферати диссертатсияи Фарзонаи Сайфиддин дар мавзӯи «Аҳамияти педагогии афкори мутафаккирони асрҳои XII–XIII дар тарбияи насли наврас дар шароити муосири таҳсилот», ки барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) дар ихтисоси 6D010301 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот пешниҳод шудааст.

Дар шароити кунунии ҷаҳонишавӣ, ки пастравии сатҳи ахлоқ ва заъфи арзишҳои маънавӣ дар миёни насли наврас ба таври рӯзафзун эҳсос мешавад, интихоби мавзӯи таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ҷониби докторант Фарзонаи Сайфиддин – «Аҳамияти педагогии афкори мутафаккирони асрҳои XII–XIII дар тарбияи насли наврас дар шароити муосири таҳсилот» – саривактӣ ва мубрам арзёбӣ мегардад. Ҷомеаи имрӯз аз косташавии ахлоқи наврасону ҷавонон изҳори нигаронӣ мекунад. Муаллиф дар таҳқиқоти худ дуруст таъкид намудааст, ки яке аз сабабҳои аслии ин мушкилот маҳдуд будани таҷрибаи ҳаётӣ, заъфи ирода ва сатҳи пасти ҷуръатнокии ахлоқӣ дар миёни наврасону ҷавонон мебошад.

Мубрамияти мавзӯи диссертатсия дар муқаддима бо далелҳои илмӣ асоснок гардида, муаллиф бо тақя ба афкори мутафаккирони барҷастаи асрҳои XII–XIII, аз ҷумла Имом Ғаззоӣ, Носири Хусрав, Абӯалӣ ибни Сино, Саъдӣ, Ҷалолиддини Балхӣ ва дигарон, кӯшиш намудааст, ки аҳамияти таълимоти ахлоқиву тарбиявӣ ин шахсиятҳоро дар рушди худшиносӣ ва тарбияи ҷуръатнокии ахлоқии насли наврас дар муҳити муосири таълимӣ равшан намояд.

Муаллиф қомилан дуруст нишон медиҳад, ки ташаккули малакаи ҷуръатнокии ахлоқӣ дар наврасон ва ҷавонон пеш аз ҳама ба муҳити иҷтимоӣ ва маънавии атроф вобаста аст. Оила, мактаб ва муассисаҳои таҳсилоти оӣ (донишгоҳу донишқадаҳо) бояд муҳити солим ва

тарбияви ро фароҳам оваранд, то шароити мусоиди рушди шахсият таъмин гардад.

Муҳити тарбиявӣ бояд дорои хусусиятҳои зерин бошад:

1. Солимии равонӣ ва ахлоқӣ – ки эҳтиром ба шахсият, арзишҳои инсонӣ ва озодии фикрро фаро мегирад.

2. Ризоияти маънавӣ – мувофиқати арзишҳо ва ҳадафҳо миёни волидайн, омӯзгорон ва муҳити ҷомеа.

3. Муносибатҳои дӯстона ва дастгирӣ – ки ҳисси ҳамдардӣ ва ҳамкорию дар ҷомеа таҳким мебахшанд.

4. Оромӣ ва амният – барои рушди ботинии устувор ва ҳисси беҳатарии шахсият муҳим аст.

5. Ҷеҳракушодӣ ва рӯшанфикрӣ – ки фазои озоди муошираву иброи акидаро фароҳам месозад ва ба ташаккули шахсияти ахлоқманд, ҷасур ва соҳибақида мусоидат мекунад.

Фароҳам овардани чунин муҳит имкон медиҳад, ки наврасон дар рӯҳияи ростқавлӣ, масъулиятшиносӣ ва ҳисси шахрвандӣ парвариш ёбанд. Маҳз дар ҳамин гуна муҳит ҷавонон метавонанд малакаи ҷуръатнокии ахлоқиро дар худ ташаккул диҳанд – қобилияти дарки арзишҳои ахлоқӣ ва дифоъ аз онҳо, новобаста аз таъсири муҳити беруна.

Бо дарназардошти таҳлилҳои муаллиф, метавон хулоса кард, ки таълиму тарбия бояд танҳо ба интиқоли дониш маҳдуд набошад, балки муҳити арзишфаро ва инсонпарварро низ таъмин намояд. Ин, бешак, шартҳои зарурии тарбияи шахсияти солим ва масъулиятшинос дар ҷомеаи муосир мебошад.

Диссертатсия ба таҳқиқи амиқи хусусиятҳои педагогии ташаккули малакаи тарбияи ҷуръатнокии ахлоқӣ дар наврасону ҷавонон бахшида шудааст. Дар доираи ин масъала, муаллиф:

– моҳият ва мазмунҳои ташаккули ҷуръатнокии ахлоқиро ҳамчун раванди падидаи тарбиявӣ таҳлил намудааст;

— хусусиятҳои синнусолӣ ва равонии наврасону ҷавонон-ро дар раванди ташаккули ин малака ба назар гирифта, омилҳои мусоид ва монеаҳои эҳтимолиро муайян кардааст;

— нақши муҳити таълимӣ, махсусан дарс ва фаъолияти омӯзишӣ, дар ташаккули малакаи ҷуръатнокии ахлоқӣ мавриди омӯзиш қарор гирифта, аҳамияти усулҳои фаъол ва ахлоқӣ-таълимӣ нишон дода шудааст;

— ҳисси қарзи инсонӣ, ҳамчун омили муҳими равонӣ-маънавии ташаккули ҷуръатнокӣ, бо назардошти арзишҳои миллии инсонӣ ва ҷаҳонбинии тарбиявии мутафаккирони асрҳои XII–XIII баррасӣ гардидааст;

— ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти умумӣ ва олӣ бо оила ҳамчун заминаи муҳими тарбиявӣ арзёбӣ шудааст. Муаллиф таъкид менамояд, ки фаъолияти ҳамоҳанг ва мақсадноки омӯзгор, муҳити оилавӣ ва муассисаҳои таълимӣ дар ташаккули шахсияти ҷасуру ахлоқманди наврас нақши муҳим дорад;

— инчунин, қобилияти ташкили қорҳои коллективӣ ва сарвари иҷтимоӣ барои рушди малакаи ҷуръатнокии ахлоқӣ муҳим арзёбӣ мешавад. Муаллиф нишон медиҳад, ки иштироки наврасону ҷавонон дар қорҳои гуногуни иҷтимоиву фарҳангӣ ва дастаҷамъона воситаи муассири тарбия ва тақмили ин хусусият ба ҳисоб меравад.

Хулоса ва пешниҳодҳои ироагардида дар диссертатсияи Фарзонаи Сайфиддин аз ҷиҳати илмӣ асоснок ва мантиқан мукамал буда, натиҷаи таҳқиқоти амиқ ва озмоишҳои амалӣ дар заминаи омӯзиши афкори тарбиявии мутафаккирони асрҳои XII–XIII мебошанд. Муаллиф ба таври муваффақона тавонистааст, ки робитаи таълимоти ахлоқиву инсонпарваронаи мутафаккирони барҷаста бо ниёзҳои замони муосир ва тарбияи маънавии насли наврасро муайян ва таҳлил намудааст.

Кори таҳқиқотии анҷомдодашуда ба талаботи Низомномаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии

Тоҷикистон оид ба додани дараҷаҳои илмӣ мувофиқ буда, муаллифи он
Фарзонаи Сайфиддин барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа
(PhD) дар ихтисоси 6D010301 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика
сазовор мебошад.

Муқарриз, номзади илмҳои
педагогӣ, дотсен, мудири
кафедраи забони русии
Донишгоҳи давлатии молия ва
иқтисоди Тоҷикистон

Нарӯзова Гулшан
Турсуновна

Имзои Г.Т. Наврӯзоваро тасдиқ мекунам

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси Донишгоҳи давлатии молия
ва иқтисоди Тоҷикистон
07.07.2025

Мирҷамолов М.

Маълумот барои тамос: 734067, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯчаи Нахимов,
64/14, Тел: +992900900978 E-mail:navruzova72@mail.ru